

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v uravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inšerata in dodatkov po dogovoru

PONEDELJSKI SLOVENE

Uredništvo: Koprarska ul. št. 6/III
Telefon št. 2050 in 2996 - Rokopisi se ne vračajo

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6
Poštni ček račun. Ljubljana 15.179
Telefon št. 2549

Kdo je moralni krivec

Razburjenje v Franciji romunskega atentata?

Bukarešt, 1. jan. b. Množice neprestano defilirajo mimo krste umorjenega ministrskega predsednika Duce. Danes časopisi niso izšli. Aretacije članov »Železne garde« vršijo vojaške oblasti. General Ionescu je pri sebi zbral vse ravnatelje bucareških dnevnikov, s katerimi se je dogovoril o načinu cenzure. Opozicijski list »Cuventul« še nadalje izhaja.

Pariz, 1. jan. »Intransigeant« piše o atentatu na Duce sledeče: »Francija izgublja z Ducovo smrtjo enega najboljših in najvdanejših svojih prijateljev. Bil je to političen umor, ki ga ne smemo pripisovati samo članom »Železne garde«. »Železna garda« je namreč čisto navadna družina nemške nacionalno-socialistične stranke, od katere je dobivala denar in orožje. Tekom zadnjih treh mesecev so nacionalni socialisti izvršili dva atentata: proti Dollfussu, ki ni uspel, in proti Duci, ki je padel, zadet od nemških strelcev. Ali bodo civilizirani narodi to še dolgo prenašali? Duce je padel na bojnem polju, toda njegova žrtev ne sme biti zastoj.

»Paris Midi« pa piše: Duce je bil eden največjih sodobnih državnikov in iskren prijatelj Francije. Zato je moral tudi umreti. Vlada Vajde Voevode je dovolila Hitlerjevo propagando, ki se je širila zadnje čase po vsej Romuniji. Ko pa je bila sestavljena Ducova vlada, se je teh organizacij polastilo silno vznemirjenje. Duce je moral »Železno gardo« razpustiti in njene kandidate pri volitvah onemogočiti. Duce je moral s svojim živ-

Jon Duce

Prosvetni minister Angelescu, Ducov naslednik

ljenjem poplačati pogum, ki ga je imel s tem, da je hotel onemogočiti propagando fašizma v Romuniji.

Bukarešt, 1. jan. b. Množice neprestano defilirajo mimo krste umorjenega ministrskega predsednika Duce. Danes časopisi niso izšli. Aretacije članov »Železne garde« vršijo vojaške oblasti. General Ionescu je pri sebi zbral vse ravnatelje bucareških dnevnikov, s katerimi se je dogovoril o načinu cenzure. Opozicijski list »Cuventul« še nadalje izhaja.

Pariz, 1. jan. »Intransigeant« piše o atentatu na Duce sledeče: »Francija izgublja z Ducovo smrtjo enega najboljših in najvdanejših svojih prijateljev. Bil je to političen umor, ki ga ne smemo pripisovati samo članom »Železne garde«. »Želez-

Izjava francoskega poslanika

Vzhodno-evropske države - temelj miru

Belgrad, 2. jan. m. Po večletni tradiciji so se danes zopet zbrali na francoskem poslanstvu mnogostevilni prijatelji Francije in tukajšnja francoska kolonija, da čestitajo novo leto francoskemu poslaniku na našem dvoru g. Naggiaru. Na slavnosti se je g. poslanik zahvalil zbranim gostom z daljšim govorom, v katerem je dejal, da se je leto 1933 zaključilo z dvema tragičnima dogodkoma, in sicer z veliko železniško katastrofo pri Lagnyju in z odvratnim atentatom, ki je bil pred dnevi izvršen nad romunskim ministrskim predsednikom Duce. Staro leto ni nadalje po izjavi francoskega poslanika z ekonomskega stališča pokazalo vidnih znakov izboljšanja, vendar obstaja upanje, da bo v tem pogledu prišlo v novem letu do znosnejših prilik. G. poslanik je nato govoril o živahnem političnem delovanju balkanskih držav. Podčrtal je posebno romunsko-turško

pogodbo od 17. oktobra p. l. in jugoslovan-turško pogodbo od 27. novembra p. l. Program teh mednarodnih sporazumov je popolnoma v soglasju s paktom in duhom Zveze narodov. Vzhodno-evropske države so postale na ta način najtrdnjeji temelj za mir v Evropi. Često se ponavlja rek »Ex Oriente lux«. Sedanji dogodki nam dokazujejo, da prihaja z vzhoda istočasno z dnevno svetlobo tudi visoka politična inspiracija. Vsi prijatelji miru bodo z veliko radostjo pozdravili to novo zarjo, kajti Evropa je željna miru. G. poslanik je nato govoril o potrebi medsebojnega sodelovanja med narodi ter je ob koncu svojega govora pozval vse navzoče goste, da se pridružijo njegovim željam za zdravje predsednika francoske republike in Nj. Vel. kralja Aleksandra ter da izpijejo kozarec na neomejeno prijateljstvo med Francijo in Jugoslavijo.

možnega arhivirja 9. pol. skupine Anton Vukšić, pomožni arhivar, pri drinski finančni direkciji za katastrskega geometra 8. pol. skupine Alojzij Grom, katastrski pomožni geometer 9. pol. skup.

Izlet Belgrajčanov v Slovenijo

Belgrad, 1. jan. m. Za pravoslavne božične praznike organizira tukajšnji »Putnik« izlet s posebnim vlakom po Sloveniji. Izlet bo v primeru, če se do 3. januarja javi zadostno število izletnikov.

Glavna kmetijska živinorejska zveza

Belgrad, 1. jan. m. V prostorih Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug so se včeraj sestali na konferenci delegati kmetijskih živinorejskih zadrug in ustanovili Glavno kmetijsko živinorejsko zvezo. Za predsednika je bil izvoljen dr. Uroš Stajić. Na koncu je bil sprejet sklep, da lahko Glavna kmetijska živinorejska zveza odobri posameznim zadrugam posojilo do 300.000 Din, sama se pa lahko zadolži do vsote pet milijonov Din.

Letalo treščilo ob anteno

11 človeških žrtev

Angleško trimotorno letalo »Apollo« je v soboto padlo iz 300 metrov višine na tla in zgorelo. Nesreča se je zgodila blizu Bruxellesa. Vseh 11 oseb, ki so bile na letalu, je zgorelo. Letalo »Apollo« je odletelo iz Kölna ob 11.15. Nato je pristalo v Bruxellesu ter se zopet dvignilo proti Croydenu pri Londonu, kamor bi bilo moralo prispeti ob 20.30. Med mestoma Gand in Bruges je zašlo v goste megle in da bi se pilot lažje orientiral, je letel v višini komaj 300 metrov. Ker še ni prišel do čistega zraka, je sklenil, da pristane zasilo. Zaradi goste megle je pri tem letalo zadelo v anteno radijske postaje Ruyselede, ki je visoka 200 metrov. Letalo se je pričelo vrteti in s silno naglico padati. Takoj, ko je treščilo na tla, se je vnelo in potniki so zgoreli, preden je prišla pomoč. Letalo je zadelo na anteno s tako silo, da se je tudi ta zrušila.

Vodil ga je pilot Gating, star 27 let, s pomočjo drugega pilota in radiotelegrafista Loeka. Strašno nemu prizoru je prisostvoval radioperator postaje Ruyselede. Ko je zaslišal strahovit pok in je opazil, da se antena podira, je hitel na pomoč pone-srečencem. V prvem trenutku so nameščene radijske postaje upali, da bodo lahko še katerega izmed potnikov rešili. Toda še niso prišli do letala, ko je

Bosanska Krajina pod vodo

Železniška zveza s Slavonijo pretrgana - V Doboju 20 hiš zalitih
Bosanski Novi pod vodo - Sava narasla za 8 metrov - Železniške proge v nevarnosti

Banjaluka, 1. januarja.

Po vsej zahodni Bosni je v zadnjih dneh močno deževalo. Zlasti v soboto in v noči na nedeljo je lilo kakor iz škafa. Vmes je strašno grmel. Ljudje so splošno mnenja, da je bila to najstrašnejša noč v letošnjem letu. Vsa pokrajina ob Vrbasu, Plivi, Ukraini, Bosni, Uni, Spreči in Sani je trepetala pred groznim vodnim elementom, ki se je grozno besneč vedno bolj dvigal iz svojih strug ter preplaval nove in nove nepregledne plodne planjave, polja in vasi. Deset velikih vasi je v groznem strahu preživelo to noč. Ljudje so trepetali boli za svoja življenja kakor za zemljo, ki jim jo je odnašala naraščajoča voda. Nštevilne manjše vasi je voda dobesedno obkolila, da so izgledale kakor osamljeni otočki sredi morja. Vasi so popolnoma odrezane od sveta. Reka Vrbas, ki je predvčerajšnjim dosegla višino 70 cm, je v tej noči dosegla 350 metrov nad normalo. Niti najstarejši ljudje ne pomnijo tako visoke vode v tem kraju. Skozi Banjaluko se danes kakor divja poganja v svoji narastli strugi reka Vrbas. Štirje mestni mostovi komaj kljubujejo ogromnim masam vode. Vrbas je tudi preplaval železniško progo Banjaluka-Bosanska Gradiška ter je seveda promet na tej progi ustavil. Banjaluka je tako z vso ostalo pokrajino odrezana od sveta. Neki avtobus, ki je ob času povodnjavi vozil na progi, je voda nenadoma obkolila, da je moral ostati sredi pota do polovice zalit z vodo.

Grozne stvari nam poročajo tudi iz Doboja, kjer se je reka Bosna razlila po spodnjem delu mesta ter zalila 200 mestnih hiš. V tem delu mesta se vrši promet po ulicah s čolni. Voda še zmerom narašča, reševanje je zato zelo oteženo. Reka Bosna je dosegla v mestu 3.18 m nad normalo ter je samo par centimetrov nižja, kakor je bila leta 1925, ko je mesto zadnjikrat doživelo podobno grozno katastrofo.

V mestu Prijedor so bili meščani vso noč budni, ker je reka Sava vsako minuto naraščala ter podirala in razjedala obrežne zidove. Grozna železniška podjetja Šipad, ki obenem vzdržuje v teh

krajih potniški promet, je vsa pod vodo ter je na njej ves promet ustavljen. Savski most, ki ga iz železnice veže s Prijedorom, je tako odrezan od svojega zaledja, cela vrsta vasi pa je pod vodo.

Najhušji pa je položaj v Bosanskem Novem. Tam je prebivalstvo doživelo nocojšnjo noč grozne ure. Velik del mesta je zalila voda, ki je strašno udarjala tudi ob vodne nasipe ter bi jih bila brez dvoma podrla ter pokopala pod seboj še večji del mesta, če ne bi prebivalstvo skupaj z oblastmi z največjim naporom obvarovalo nasipov. Avtobus, ki je jutraj odpeljal iz Dervente proti Prnjavorju, je obstal sredi pokrajine, kjer ga je voda popolnoma zalila. Vsa cesta iz Dervente do Prnjavorja je pod vodo, reka Ukraina pa odnaša po vrsti vse lesene mostove.

Tukajšnje oblasti komaj vzdržujejo zvezo s poplavljenim ozemljem. Strašni viharji so namreč potrgali večino telefonskih in brzojavnih žic. Na bansko upravo v Banjaluki vsak čas prihajajo iz vseh strani nove brzojavke, ki prosijo pomoči. Banska uprava je že ponoči telefonično zaprosila ministrstvo socialne politike ter notranje ministrstvo za hitro pomoč poplavlencem.

Med tem pa prihajajo iz pokrajine vedno nove in hušje vesti o strašnem razdejanju, ki ga povzročajo narastele reke. V Prijedoru je 70 hiš pod vodo, proga Banjaluka-Bosanska Gradiška je pol metra pod vodo, vsa cesta v tej smeri je raztrgana. O človeških žrtvah zaenkrat še ni poročil.

Prebivalstva v poplavljeni pokrajini se polasča obup, ker še ni nobenega znamenja, da bi voda začela zopet upadati. Nasprotno, reke še zmerom naraščajo ter trgajo vedno več zemlje ter jo odnašajo s seboj. Tudi iz Jasenovca je prišlo poročilo, da je tam Sava narasla 8 m nad normalo. Pozno zvečer je prišlo poročilo, da je voda odnesla tračnice na progi Jajce-Srpetica. Nekaj poplavljenih vlakov je še prišlo v Banjaluko, na progi pa so morali ponekod prebresti celo morja zelo počasi in previdno. Boje se, da bo voda raztrgala železniško progo, ki veže Banjaluko z Zagrebom.

Madžarske finance v razsulu

Uničujoče poročilo izvedenca Zveze narodov

Budimpešta, 1. jan. AA. Delegat Zveze narodov za Madjarsko Royal Taylor je objavil včeraj svoje deveto poročilo o finančnem položaju Madjarske. Po tem poročilu znaša proračunski primanjkljaj Madjarske 91 milijonov pengov. Ta primanjkljaj bi se kril deloma iz posojila iz denarja, ki je deponiran v fondu za odplačilo državnih dolgov, ostanek bi se pa moral pokriti iz kredita, ki bi se najel v državi sami. Delegat naglašja, da so madjarski izdatki znatno večji, kakor jih more država zmagovati. Če naj višina izdatkov ostane na dosedanjem nivoju, grozi madjarskemu gospodarstvu zelo velika nevarnost. Znatni prihranki bi se pa dali doseči samo z obsežno reorganizacijo in z varčevanjem pri samoupravnih telesih. To bi pomenilo znatno razbremenitev davčnih obvezancev, ki jim je ta razbremenitev krvavo potrebna.

Trgovinska bilanca ni dala tega, kar se je od nje pričakovalo, zlasti ne glede svobodnih deviz pri Narodni banki. Višina teh deviz še zmerom stalno pada. Glede državnih dolgov ugotavlja po-

ročilo samo to, da je bilo od vsote, položene pri madjarski Narodni banki na račun vračanja posojila, jamčenega po Zvezi narodov, ponovno izposojenih 5300 milijonov pengov, in sicer na ta način, da so se izposojili v isti višini pri madjarski Narodni banki deponirani državni boni.

Novi jugoslovanski poslanik v Budimpešti

Budimpešta, 1. jan. AA. Včerajšnji »Magyar Ország« je priobčil fotografijo in življenjepis novega jugoslovanskega poslanika v Budimpešti dr. Aleksandra Vukčevića. List je objavil tudi daljši članek o novem jugoslovanskem poslaniku ter zlasti naglašja, da je bil dr. Vukčević popreči šef kabineta nekdanjega zunanjega ministra dr. Ninčiča, in sicer v času, ko je dr. Ninčič intenzivno delal za zblizbanje med Jugoslavijo in Madjarsko. — Tudi drugi madjarski listi, med njimi tudi poluradni »Pester Lloyd«, pišejo na podoben način o novem jugoslovanskem poslaniku.

Monopol Jugoslovansko-bolgarske lige?

Belgrad, 1. jan. m. Včeraj popoldne je imela zopet svojo redno sejo tukajšnja Jugoslovansko-bolgarska liga, na kateri so bili sprejeti važni sklepi. Tako je bil med drugim sprejet predlog bolgarsko-jugoslovanskega društva v Sofiji, da se morajo vsi medsebojni obiski organizirati po Jugoslovansko-bolgarski ligi v Belgradu in Bolgarsko-jugoslovanskem društvu v Sofiji. Razen tega se morajo vsi naši pevski zbori, ki bi hoteli gostovati v Bolgariji, predhodno javiti Jugoslovanski pevski zvezi, ki bo nato z odborom obeh organizirala koncerte. Za informacije Jugoslovanov v Bolgariji in Bolgarov v Jugoslaviji bo pričela Jugoslovansko-bolgarska liga v Belgradu sporazumno z Bolgarsko-jugoslovanskim društvom v Sofiji izdajati posebno revijo, ki bo izhajala trimesečno v obeh jezikih. Revija se bo imenovala »Jugoslovansko-bolgarski pregled« in bo izhajala menjaje v Belgradu in v Sofiji. Za urejanje te revije je bil izvoljen tudi poseben uredniški odbor. V smislu pravil je bilo nadalje sklenjeno, naj se čimprej ustanovi jugoslovansko-bolgarski gospodarski odbor. Na seji so bile nato ustanovljene tudi tri sekcije, in sicer pravna, kulturna in turistična. Na seji je bilo tudi odobreno skupni akademikov, da lahko na belgrajski univerzi ustanove akademsko sekcijo in to sporazumno z univerzitetnimi profesorji in odborniki te lige.

Belgrad, 1. jan. m. Z današnjim dnevom stopi v veljavo na teritoriju apelacijskega sodišča v Belgradu in na delu teritorija apelacijskega sodišča v Skoplju novi zakon o sodnem postopanju v civilnih točbah od 13. julija 1929 z uvodnim zakonom od 9. junija 1930.

Novo leto v Berlinu

Berlin, 1. jan. AA. Predsednik Hindenburg je danes sprejel po običajnem ceremonielu čestitke diplomatskega zbora za novo leto. V imenu diplomatskega zbora je Hindenburg izrazil tople želje nemški vladi in narodu doyen apostolski nuncij. Med drugim je dejal, da je zastopnike tujih držav posebno razveselilo, da so ljudje, ki uživajo predsednikovo zaupanje, izjavili, da je njegova želja, naj bi se v priateljskem sporazumu uredila vsa še vlečena vprašanja.

Znižanje plač državnih uradnikov v CSR

Praga, 2. januarja. Na Silvestrovo je bila razglašena uredba češkoslovaške vlade o znižanju plač državnim uradnikom:

Plače državnih uradnikov se poleg že v veljavi stoječih odtegljajev znižajo za nadaljnje 4 odstotke, z izjemo onih plač, katerih temeljnica ne presega 7200 Kč. Te plače se znižajo samo za 2 odstotka. Pri dokladah policijskih uslužbencev to znižanje ne prihaja v poštev. Ravno tako se znižajo za 4 odstotke tudi pokojnine, razen onih, katerih temeljnica ne presega 6000 Kč in katere se bodo znižale samo za 2 odstotka. Znižanje za 4, odnosno za 2 odstotka se razteza tudi na prejemke in kongruetne duhovnikov. Pokojnine, ki se izplačujejo v inozemstvo, se po novi uredbi znižajo za nadaljnjih 15, oziroma 35 odstotkov.

Upokojenecem s stalnimi drugimi dohodki se zniža pokojnina za polovico, vendar ne sme pasti skupna vsota obeh dohodkov pod 24.000 Kč letno, do katerega zneska se tudi ne izplačujejo nobene doklade za otroke. Aktivitetna doklada se zniža za 40 odstotkov, pri zakonih pa, ki bodo sklenjeni po 1. januarju 1934, za 50 odstotkov. Onim državnim uslužbencem, ki stanujejo pri starših, od katerih je eden v aktivni javni službi, se zniža aktivitetna doklada za 30 odstotkov. Če je eden od zakoncev aktiven državni namestnik, drugi pa upokojenec, se plača prvega zniža za 3 odstotke, če znašajo skupni dohodki manj kakor 24.000 Kč, za 4 odstotke pri skupnih dohodkih od 30.000 Kč, za 6 odstotkov do 36.000 Kč in za 8 odstotkov, pri skupnih dohodkih obeh zakoncev nad 36.000 Kč. 20 let mlajši vdovi po državnem namestniku se zniža pokojnina za 10 odstotkov, pri še večji starostni razliki pa se ta odstotek zviša še za 2 enoti. Vsi ti odtegljaji pa se ne nanašajo na nameščence, ki imajo individualne pogodbe. Vsem tem so bili znižani prejemki že v letih 1931 do 33.

Osebnosti

Belgrad, 1. jan. Z ukazom Nj. Vel. kralja je premeščen dr. Vladimir Ribar, konzul v 5. pol. skupini na dr. konzulatu v Düsseldorfu, za tajnika 5. pol. skupine v ministrstvu za zunanje zadeve. — S kraljevim ukazom je premeščena na državno meščansko šolo v Celju Neža Zadnik iz Slovenske Bistrice in Marija Kon iz Slovenske Bistrice. Na državno meščansko šolo na Viču Katarina Černivec iz Slovenjgradca, na državno meščansko šolo v Bileče Edgar Vončina, meščanskošolski učitelj v Trbovljah. — Z dekretom finančnega ministra je napredoval pri dravski finančni direkciji za po-

Cerkev polna zdravega optimizma

Ljubljana, 1. januarja.

Ljubljanski škof:

Treba je enotnosti in molitve

Na starega leta dan se je ob 11.30 v škofiškem dvorcu poklonila ljubljanskemu škofu dr. Gregoriju Rožmanu ljubljanska farna duhovščina pod vodstvom stolnega kaplana. V njenem imenu je spregovoril prošt Ignacij Nadrha, ki je orisal najprej splošni položaj Cerkve v svetu. Cerkev se zaveda današnjih hudih časov, toda ona je v vsaki dobi našla pravo pot za svoje delo, ki je bila tistemu času najbolj primerna. Tako nam danes kaže pot do Katoliške akcije. KA nikakor ne preključuje klica Leona XIII. »Ven iz zakristije! Duhovščina bo našla do svojega naroda gotovo prava sredstva, s katerimi bo utrdila in razširila božje kraljestvo na zemlji. Vsa duhovščina se opira na svojega škofa, v katerega ima tudi popolno zaupanje in ki mu je zvesto vdana. Tudi namene KA bo izvedla po njegovih navodilih.

Knezoškof dr. Gregorij Rožman se je zahvalil za vdanostne besede prošta Nadrha. Omenil je s poudarkom, da je katoliška Cerkev v božjih rokah. Ker je torej v božjih rokah, je v dobrih rokah. Cerkev nikakor ne zgubi svojega zdravega optimizma. Prezvišeni je prosil svojo duhovščino dvestvark: enotnost in solidarnost na eni strani ter molitev na drugi. Za svoje tovariše naj ne molijo samo duhovniki, temveč z duhovščino naj molijo vsi verniki.

Sprejema se je udeležilo veliko število ljubljanske duhovščine.

Novoletna beseda mariborskega škofa

Kakor resnobno svarilo po razkošni silvesterski noči in upopulna novoletna napoved obecnem zvenijo besede, ki jih je na današnji dan ob poklonitvi mariborske duhovščine v škofiškem dvorcu izrekel lavant, knezoškof dr. Ivan Jožef Tomažič kot odgovor na pozdravne, poklonitvene in voščilne besede, ki jih je v imenu vse lavantinske duhovščine naslovil na prezviš-

šenega nadpastirja stolni dekan dr. Maks Vrabec. Stolni dekan je v svojih izjavah omenjal, da je bilo preteklo leto — leto žalosti, veselja in pritisnile na celokupno življenje, radi smrti prevz, nadpastirja dr. Andreja Karlina ter radi smrti 19 večinoma aktivnih duhovnikov lavantinske vladikove. — Veselje pa je prineslo preteklo leto, ko je dobila osirotela škofija svojega novega vladika, padla je v to leto 1900 obletnica odrešenja, v duhovnem življenju pa je prineslo poglobitev in novega duha zlasti med mladino. — Delo je bilo vsestransko in v globino segajoče ter se njega plodovi že sedaj zaznavajo v duhovni prenovitvi.

Prezvišeni vladika se je gnušen zahvalil za tolike izraze ljubezni in zaupanja, ki jo goji lavantinska duhovščina. Izrekel je prisrčne čestitke v novo leto ter ji želel božjega blagoslova in sreče pri vsem delu. Počastil je za tem spomin blagopojnega vladike dr. Andreja Karlina z besedami globokega spoštovanja do velikega pokojnikovega dela. Za zaključek je izrekel naslednje programatične besede: Naj bi se vršilo delo in življenje v bodočem letu v znamenju zdravega optimizma, ki je v sedanjih težkih časih potreben bolj kakor kdaj prej. Naj nam v časih stiske in vseobčih nadlog pomaga k sreči poglobljena molitev in resno, z veseljem spremljano delo.

NOVI GROBOVI.

V nedeljo ob 11 je umrla v zavetišču sv. Jožefa v Ljubljani gospa Marija Hobič, stara 90 let, vdova po pokojnem cerkovniku stolne cerkve sv. Nikolaja. Pogreb bo danes, v torek ob 15.30 iz hiralnice. Umrla je na Tyrševi cesti 17 v 82. letu Marija Poljanec, podobarjeva vdova in mati Ivana Poljanca, župnika v Lučah. Hude muke, ki jih ji je prizadela neozdravljiva bolezen skoro pol stoletja, je prenašala s pravo Jobovo potrpežljivostjo in je kljub temu v najlepši razmerah vzgojila svoje tri otroke in jih uspešno usposobil za najprej. V delu in trpljenju se je izživela, dokler se ni kot sveča vsa porušila in omagala. Večna ji tu!

Nova ljubljanska fara

Prvi župnik župnije sv. Cirila in Metoda o. Kazimir Zahrajšek

Ljubljana, 1. januarja.

Za vse prebivalce severnega predmestja Ljubljane je bil današnji novoletni dan še posebej vesel praznik. Ta dan se je vsem Bežigrajem, kakor se z eno besedo imenujejo vsi prebivalci tega dela mesta, izpolnila davna želja, ki so jo na tistem gojili dolga leta — postali so samostojni farani, enakovredni vsem šentpeterčanom, šentjakobčanom, viččanom, šiškarjem. Razumljivo je tedaj, da se Bežigrajeji ta dan z velikim veseljem pričakovali ter danes slovesno praznovali. Dopolodne ob 10 je bila v skromni cerkvi pri Sv. Krištofu prva sv. maša v novi fari. Daroval jo je bežigrajski župnik p. Zakrajšek, ki ima pri ustanovitvi nove fare največ zaslug.

Cerkvena slovesnost se je začela pred sveto mašo pred cerkvijo, kjer so farani pričakovali zastopnika knezoškofa, ljubljanskega arhidakona g. stolnega župnika dr. Tomaža Klinarja. Pred cerkvijo so bila zbrana vsa bežigrajska cerkvena društva, moška in ženska Marijina družba ter predstavniki Katoliške akcije. Slovesnost trenutka, ko je svetokriška cerkev postala novim faranom njih farni hram, so zlasti povečali malčki-otroci, ki so v pestrih oblekah sv. Klarice ter frančiškovi vitezov pričakovali škofovega odposlanca. V imenu faranov je nagovoril g. dr. Tomaža Klinarja g. Košir, ki je tolmačil srčno veselje, ki navdaja vse farane ob tem slovesnem dnevu. Govornik je v jedrnatih besedah poudaril trdno voljo vseh faranov, da bodo z veliko ljubeznijo vršili kot katoličani vse dolžnosti, ki jih od njih terja Cerkev, kateri so vdani z vsem sramom. Nato je bil slovesen vstop v cerkev, na koru je zapel bežigrajski mešani cerkveni zbor pod vodstvom g. Ljudevita Puša tej priliki primerno pesem.

Mala cerkev je bila mnogo premajhna za to

Iz starega v novo leto

Ljubljana, ob novem letu 1934.

Kakor božični prazniki tako sta tudi oba novoletna dneva podelila brez posebnosti, v lepem solidnem miru, brez vsakih večjih nesreč ali nerodnosti. Na policiji so imeli tak mir, kakor ga tam zlepa niso vajeni ob takih prilikah. Silvestrovanja je bilo sicer po mestu več kot preveč, ljudje so poskušali biti ob prehodu v novo leto kar najbolj veseli, hoteli so ob tem času po stari navadi odložiti vse bridkosti in skrbi, yso dnevno brigo in tegobo, vesel smeh, pesem in godbo se je glasila iz vseh krčm, lokalov in na številnih prireditvah, ki so jih posebej pripravila razna domoljubna in sloveko-ljubna — v prav posebnem določenem smislu — društva in ustanove, kriza se prav nič ni poznala prav nikjer ta večer in to Silvestrovo noč — toda vsaj razgrajali ljudje niso preveč. Da tudi bolnišnica ni imela posebnega dela, je največ krivo deževno vreme, ki je ljudi priklenilo k domu ali pa v zaprte lokale. Saj se zdaj ob tem deževju in strašni brogi, ki jo bledemo iz starega v novo leto, niti noben smučar ne more ponesrečiti, ko morajo vsi otožni samevali s smučmi vred kje v veseli krčmi namesto v beli prirodi.

Izmed prireditev omenjamo lepo silvestrovanje,

ki ga je imela v unioński dvorani »Ljubljana«, znano naše pevsko društvo. Za dobro voljo na tem večeru so skrbeli zlasti g. Wagner, Vizjak in Vrančič, ki so predvajali zabaven prizor, da je ob njem pokala od smeha vsa polna uniońska dvorana. Pri prireditvi je lepo igrala vrhniška godba, ki jo vodi naš znani g. Dolinar, dočim je pevске točke pri tej prireditvi zapolnili društveni pevski zbor pod vodstvom privedovlje g. Koporena.

Lepo so praznovali Silvestrovo tudi društva Soča, Krka in Primorje.

Tudi naše gledališče je v teh dneh dobro odrezalo. Prav njemu ob tej priliki iz srca želimo, da bi po utrjenem mnenju naših ljudi, da je vsakemu človeku vse leto tako, kakor mu je ob novem letu — tudi ono vse leto bilo pri vsaki predstavi tako napolnjeno, kakor je bilo n. pr. na Silvestrov večer v drami. Ta večer so morali k premijeri »Raj potepuhov« prinesli v hišo vse stole, kar jih menda premorejo. V parterju so ob obeh straneh postavili ob zidu lož po eno vrsto sedežev, razen tega pa sta bili dve vrsti sedežev celo v prostoru, ki je sicer pripravljen za orkester. Tudi opera, kjer so predstavili »Pri belem konjčku« potegnili čez polnoč, je bila natlačena polna.

Praznik matere in otroka

V nedeljo pred božičem so po vsej Italiji slavili »dan matere in otroka«. Poročali smo že, da je Mussolini sprejel najplodovitejše matere iz vseh pokrajin. V vseh občinah je fašistična stranka organizirala praznik matere in otroka, tako tudi v Julijski Krajini. V soli ali v kakem drugem večjem prostoru so se zbrale matere s številnimi otroci ali pa matere iz ubožnih družin. Župani so nato izpregovorili o pomenu tega dne ter posebno poudarili, da se ta dan slavi italijanska mati po izrecnem nalogu Mussolinija. Nato so razdelili nagrade materam z mnogimi otroki, mladim materam pa oprave za novorojenčka ali pa živeč.

V Trstu so razdelili v gledališki dvorani »Fenice« 7 nagrad pokrajinskega sveta za gospodarsko zbornico, 5 nagrad po 200 lir Zveze vzhodnega Jadrana, 16 nagrad po 250 lir Zveze trgovskih fašističnih sindikatov, 2 nagradi po 500 lir istega sindikata ter več raznih drugih nagrad, med temi 20 po 100 lir Združenih jadranskih ladjedelnic, 36 nagrad po 500 lir je

bilo podeljenih novoporočencem in prav toliko premij po okoli 200 lir ubožnejšim očetom. Denar za te nagrade je dala Ustanova za zaščito materinstva in dece. Društvo za vojne sirote je zbralo denar za 27 nagrad od 800 do 500 lir. Tržaška družba »I. C. A. M.« to je družba za gradnjo cenejših stanovanj, je podelila nagrado 1000 lir in Tržaška hranilnica (Cassa di Risparmio) 800 lir. Poleg tega so revnejšim materam delili obleke in živeč.

Tudi po slovenskih občinah so delili nagrade, seveda za mnogo manjše zneske. Sestankom so prisostvovali tudi vojaški oblastniki. Tako v Postojni in drugod. Govorniki so vsi agitirali za fašistično Italijo.

Belgrad, 1. jan. m. Za pravoslavne božične praznike bo razdelila beogradska mestna občina med reveže 500.000 Din in 1750 kub. metrov drv.

Lahkoatleti so zborovali

Minulo soboto popoldne in zvečer se je vršil v Zagrebu XIII. redni letni občni zbor jugoslovanske lahkoatletike zveze. Prvotno je bil določen ta občni zbor na 17. decembra, a je bil vsled prihoda Nj. Vel. kralja in kraljice v Zagreb odložen na omenjeno soboto. Občni zbor je bil razmeroma miren in debata, odnosno kritike stvarne. Iz vsega poteka je bilo videti, da gre vsem za napredek naše lahke atletike, da bomo tudi na tem sportnem polju, ki je najbolj razširjen po vsem svetu in ki tvori jedro vseh olimpijad, dosegli ono mesto, ki nam gre.

Občnemu zboru je prisostvoval tudi gosp. general Knežević kot zastopnik ministra za telesno vzgojo naroda gosp. dr. Hanžeka. Po pozdravnih besedah gosp. predsednika in po sprejemu vdanostnih brzojav, je bil sprejet poslovnik za bodočo občno zbor. Predno preidemo na poročila posameznih funkcionarjev, bi bilo omeniti, da je imelo glasovalno pravico 10 klubov in upravni odbor in da je vsem izdala pred občnim zborom tiskana poročila vseh podrejenim enicam, kar je zelo pozdravljeno; kajti le na ta način se morejo delegatje pripraviti na občni zbor, najvišjo instanco našega lahkoatletičkega pokreta.

Tajnik gosp. Frančič je podal zelo dolgo in izčrpno poročilo. Uvodoma pravi, da se ni moglo vse izvršiti tako kakor bi radi in da se ne more potrebe ideje izvršiti samo v načrtu in proračunu. Vzrokov za to ni treba navajati, saj vsi vemo, da je danes finančno vprašanje ono, ki nam ne dovoljuje izpeljati napravljenih načrtov. Omenil je ministrstvo za telesno vzgojo naroda, ki vrši izredno važno nalogo na polju telesne kulture med našim narodom in ki je tudi lahkoatletsko zvezo podprlo i gmočno i moralno. Svoje poročilo je razdelil v tri dele: Na notranje delo upravnega odbora, v drugem delu se dotakne odnosov JLAZ do ministrstva za telesno vzgojo naroda, zveze sportnih zvez, jugoslovanske olimpijskega odbora, mednarodne lahkoatletike zveze in ostalih inozemskih zvez ter SKJ. V tretjem delu pa obravnava odnosaje zveze napram svojim članom-klubom, katere razdeli radi boljše pregleda po posameznih krajih. V notranjem delu so bile osredotočene vse sile primarnemu cilju, propagandi lahke atletike na široko, ki pa nas kljub nekaterim pozitivnim rezultatom ne more zadovoljiti. Za propagando je osnovan poseben odbor, ki je izdelal potreben referat za razširjenje lahke atletike. Do uresničenja te ideje pa seveda še ni moglo priti — zopet iz finančnih razlogov. Isto je glede zdravniškega pregleda, odnosno zdravniške preiskave lahkoatletov radi česar je bil osnovan poseben odbor pod vodstvom gosp. dr. Dolničarja. Glede organizacije omenja gosp. tajnik, da je bila tako zamišljena, da bi se organizirale medmestne tekme bodisi med tu- ali inozemskimi mesti, med posameznimi pokrajini ali pa med državnimi reprezentancami. Dalje širjenje lahke atletike med najširše plasti naroda itd. Med drugim omenja tudi strokovnega učitelja za lahko atletiko.

Sej je imel upravni odbor 49, verificiranih atletov je 1100, klubov pa 18. Dalje govori o kazenskem postopanju v u. o. in pripominja, da je dalo toliko posla, da se mu zdaj potrebno osnovati poseben kazenski odbor v okviru zveze.

V drugem delu svojega poročila se bavi z odnosaji do ministrstva za telesno vzgojo naroda; opazja je vedno večja delavnost za sportni pokret v naši državi in ministrstvo bo po njegovem mnenju skoraj prevzelo vrhovni nadzor nad vsem sportnim delom pri nas. Dalje omenja zvezo sportnih zvez, v kateri ni opaziti tistega plodonskega dela kakor bi želeli, a ima vodstvo vendar veliko voljo za delo in napredek na sportnem polju, tako, da ji predlaga pismeno zahvalo. Z najvišjo lahkoatletsko instanco na svetu, z mednarodno unijo smo v najboljših odnosajih. Istotako z drugimi inozemskimi zvezami, izmed katerih bi bilo omeniti zlasti one iz balkanskih držav. Tudi napram jugoslovanskemu odboru je bila lahkoatletika zveza v najodličnejših odnosajih.

Mariborske novoletne vesti

Maribor, 1. januarja.

SILVESTROVANJE...

V Mariboru ima Silvestrovanje svojo posebno tradicijo; praznuje se vohod v novo leto vsakokrat bučno in šumno, in tudi letos ni kriza na tem nič izpremenila. Če bo držalo, da se lahko po poteku silvestrovanja sklepa na gospodarsko konjunkturo v bodočem letu, potem bomo v letu 1934 prijetno presenečeni... Pa bo najbrže narobe, ker je letošnji Silvester žepe temeljito osušil! Nabiti in polni so bili vsi lokali in dvorane, na Aleksandrovi cesti 6 je silvestroval »Maribor«, v Kazini častniki mariborske garnizije, v Unioanu Nemci, in po drugih dvorah zopet drugi, nabito polni pa so bili tudi vsi lokali od prvih hotelskih in kavarnskih etablismanov v centru pa do zadnjih predmestnih »pajzelnov«. Iz vseh je zvenela godba, petje, smeh, teklo je vino in tudi šampanjskih pokov je bilo letos dokaj pogostejše čuti kot lansko leto.

Posebno prisrčno in prijetno je praznoval prehod v novo leto pevski zbor »Maribor« v dvorani na Aleksandrovi cesti. »Mariborci« pripravijo za svoj tradicionalen Silvestrov večer vsakokrat izbran salij program. Letos so nastupirali »Kovačevega študenta«, v katerem sta se izkazala zlasti Matija Trstenjak kot humorja poln Kovačev oca, in Karel Medvedič, ki je presenetil v vlogi Kovačevega študenta s svojim lepim baritonom. Muzikalni part je nastudiral »Mariborov« pevovodja Gašparič, ki je petje spremljal na glasovirju. Po zaključku predstave pa so se Kovačev oca izkazali kot izborni šaljivci ter elektrizirali s svojim humorjem vse občinstvo.

Tudi gledališče je praznovalo svojega Silvestra. Vprizoril se je »Orlove« z Gjuko Trbuhovičem kot gostom v naslovni uloži. Po predstavi pa se je vršila vesela loterija: zrebanje prodanih vstojnic za lepe dobrote, med katerimi je vzbujal posebno veselje pravi, živi prašič.

TEMA V GLEDALIŠČU

Včeraj popoldne so vprizorili na gledališkem odru »Rože v snegu«. Za zaključek, ko se pri poroki na odru pogasnejo vse luči, pa je vtaknil v napravo svoje prste vmes gledališki skratelj in kar v hipu se je znašla vsa notranjost v trdi temi, ki je ni hotelo biti konce. Radi kratkega stika, ki se ni dal tako naglo popraviti, se je moralo občinstvo raziti iz gledališča ob svitu blečih zaslikih svetilk. Pri tem pa se je pokazala potreba, da bi se take svetilke namestile tudi na kazinskih stopnicah, ki vodijo na gledališko galerijo.

TUDI ULICE V TEMI...

Okoli pol 7 so se utrile luči v notranjem delu mesta, in sicer je odpovedala samo cestna

V tretjem delu svojega poročila se dotakne članov zveze-klubov iz Zagreba, Maribora, Pančeva, Belgrada, Ljubljane, Subotice, Sarajeva in Celja. Nas predvsem zanima delovanje lahkoatletov v Mariboru, Celju in Ljubljani. V Mariboru se stvar lepo razvija tako kvantitativno kakor kvalitativno. V Celju je šele v povojih, a dobra volja bo kmalu rodila sadove. V Ljubljani imamo beležiti velik napredek, tako, da so ljubljanski atleti postali zagrebški izredno opasni. Ob zaključku se bavi še z delovanjem sodniških sekcij.

Tajnikovo poročilo je v nekaterih točkah kritiziral delegat ASK Primorja gosp. Savo Sanci, češ, da zveza ni nič napravila za propagando, premalo v finančnem oziru, zakaj ne preskrbi zveza polovične vožnje in še raznih drugih stvari se je dotaknil v svoji kritiki.

Iz poročila tehničnega referenta, ki je bilo zelo zanimivo, posnemamo v glavnem to-le: Cross-country klub temu, da je to tipični sport širokih mas, ne more zadovoljiti, kajti udeležba na njem je zelo majhna. Zmagalo je Primorje kot celota, med posamezniki je bil prvi zopet Primorjaki Krevs. Tudi prvenstvo moštev ei je izvojevalo Primorje z ogromnim naskokom točk. Prvenstvo posameznikov I. del je bilo letos bolj zasedeno, II. del pa je ob enem veljal kot izločilna tekma za balkanske igre, IV. balkanske igre so letos dobro izpadle za nas; drugo mesto smo obdržali, porinili smo pa precej nazaj ostale nasprotnike. Izvojevali smo tri prva mesta: Krevs na 10.000 m, Golč v kladihu in dr. Buratović v skoku v daljavo. Dalje navaja tekmovalna za propagandni pokal JLAZ, mednarodna »rečanja, ki so radi finančnih težkoč skoro odpadla, listina petorice najboljših v vsaki disciplini kaže, da je naša atletika na lepi stopnji, jugoslovanski rekordi, ki jih navaja tehnični referent, pa kaže, da se bližamo tudi v lahki atletiki boljšim časom nasproti. Tekmovanji je bilo v pretekli sezoni 57. Nato se bavi z olimpijskimi igrami, ki se vrše leta 1936 v Berlinu in katerih se moramo tudi mi udeležiti. Navaja tudi minimalne mere, ki jih mora vsak atlet doseči, ki hoče na berlinsko olimpijado.

Iz blaginjskega poročila je razvidno, da so znašali dohodki 109.152,27 Din, izdatki pa 108.727,95 dinarjev, tako, da se nahaja v blaginji še 424,32 Din.

Pri volitvah je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik Ugrinić Veljko, I. podpredsednik general Knežević, II. podpredsednik Grund, tajnik Francić, blaginjski Kohn ter 20 odbornikov; za Ljubljano sta bila izvoljena Kermavner in Karba. Napravljani so bili sledeči važni sklepi: Prvenstvo moštev se vrši po starem načinu s to spremembo, da more nastopiti atlet največ v štirih disciplinah. Poleg prvenstva moštev bo tudi pokalno, da se vodi skozi vse leto lista 30 najboljših atletov.

Prvenstva: Cross-country 8. aprila v Zagrebu; za moštva 26. in 27. maja: I. del za poedince 30. junija in 1. julija v Zagrebu; II. del za poedince 14., 15. in 16. septembra v Ljubljani. Če bo balkanska olimpijada v Jugoslaviji, se vrši II. del prvenstva 17., 18. in 19. avgusta v Ljubljani.

Glede crosscountryja je bilo sklenjeno, da se priredi v zaprtem ali na odprtem prostoru. Če je na odprtem prostoru, plača prireditelj Zvezi 1500 dinarjev. Klubi, ki potujejo v mesta, kjer se vrši prvenstvo, ne plačajo prijavnine.

Glede balkanijske se je vnela precej živahna debata. Sklenilo se je, da si skuša zveza tekom dveh mesecev zagotoviti potrebna sredstva.

Bilo je še nekaj manj važnih zadev, nakar se je občni zbor ob 22.30 zaključil.

— Korpulentni ljudje morejo s skrbno rabo naravne »Franz-Josef« grenčice doseči izdatno izpraznjenje črev brez napora. Stevilna strokovna poročila potrjujejo, da so z učinkom »Franz-Josef« vode zelo zadovoljni tudi bolniki, ki jih muči bolezen na ledvicah, protin, revmatizem, kamena ali sladkorna bolezen.

razsvetljava. Spričo snežnih kupov po ulicah in temne noči pa je bilo to dokaj mučno in marsikdo se je znašel z nosom kar naenkrat v kupu mokrega snega. V teku noči pa so nastavljeni električnega podjetja napako odstranili.

TATINSKI BEG S HLACAMI

Pred Mastekovo trgovino je za reklamo obeso konfekcijsko blago. Včeraj se je polakomnil mlad fant te obleke ter jo ubral z dvema paroma ukradenih hlač urnih peta čez trg proti obdramskim ulicam. Za njim so jo uverili nastavljeni trgovine in neki jetniški paznik, ki je bil najurnejši. Skoraj bi bil dohitel tatila na vogalu Koroske in Siplarske, pa je slednji v zadnjem trenutku odvrgel ukradene hlače, ki jih je paznik pobral.

PO USODNI PIJACI

Je segla na silvestersko noč 32-letna delavka Ana T. Reševalci, ki so bili poklicani na pomoč, ko ugotovili, da gre za lizol, ter so jo prepehali v splošni bolnišnici, kjer so takoj odstranili usodno nevarnost kot posledico zavžite pijače.

Pogrešane smučarke

Kamnik, 1. januarja.

V koči na Veliki planini se je tudi letos zbrala večja družba smučarjev, ki je tam čakala na novo leto. Večina je bila prišla že v nedeljo popoldne, da bi se že v starem letu smučala na Veliki planini. Sneg je bil sicer moker, vendar je za silo šlo. Družba štirih smučarjev je zašla globoko v Tiho dolino. V družbi so bile tri smučarke in en smučar. Smučarke so korajžno drvele naprej. Nenadoma je nastopila gosta megla in vihar, in smučar se je znašel sam brez spremljevalk. Prišel je klicati, ni pa dobil odnider nikakega odgovora. Njegovo klice so čuli smučarji, ki so bili v koči že v skrbih, zakaj ni družbe tako dolgo nazaj. Sli so jih iskali in našli smučarja, ki je bil že precej izčrpan od iskanja svojih tovarišev. Te so pa v gosti megli niso upale vrniti ampak so šle v dolino in prišle v Luče.

Smučarji v koči so bili v strahu, da so se ponesrečile. Organizirali so ekspedicijo, ki je iskala smučarke vso Silvestrovo noč in danes ves dan zvečer so sporočili na tajništvo SPD v Kamniku, ker so bili skoraj popolnoma prepričani, da se je zgodila nesreča in da so padle smučarske v kako grapo ali da so jih zasuli plazovi, ki se sedaj prožijo z mokrih skal. Tajništvo SPD je sporočilo v Ljubljano in vprašalo, če se niso morda smučarke že vrnile. Šele zvečer je prišla vest, da so pogrešane smučarke v Lučah, in tako je bilo razburjenja konec.

100.000 slovanskih vernikov brez dušne hrane Piccolov informator razkrinkan

Slovanske knjige in časopisi

O tem poglavju smo pisali že v naši številki od 11. decembra 1933; dodajamo samo še nekaj podrobnostnih podatkov, ki naj še bolj osvetlijo resnično sliko »pravicoljubnega« informatorja »Piccola«. Že takrat smo omenili, da ta gošpod tako gorško kakor istrsko Družbo sv. Mohorja označuje kot »provincijalni podružnici jugoslovanske Mohorjeve družbe«. Ta trditve je brez dvoma premisljena laž, kajti »Piccolov« informator na noben način ne more biti tako neveden, da bi mu imenovanje slovenski katoliški književni družbi v Italiji ne bili po svojem ustroju dobro znani, saj sta stariši v versko-kulturnem oziru za slovanske katolike v Italiji toliko, da je sam papež Pij XI. to delovanje polivalil v posebnem lastnoročnem pismu, ki se glasi:

Goritiensi S. Hermagorae Sodalitati, quae in Religione Christianam conservandam tu-tandisque Slovenorum in Italia commorantium mores incubit, peramanter Apostolicam Benedictionem impertimus.

Pius PP. XI.
peramanter in Domino.

(Goriški družbi Sv. Mohorja, ki se prizadeva za ohranitev krščanske vere in za obrambo navedenih oboj Slovenec, kateri prebivajo v Italiji, podelujemo z največjo ljubeznijo Apostolski blagoslov. Pij XI.)

Tako sv. očetu kakor škofom in posvetni oblasti pa je že od ustanovitve teh dveh na-božnokulturnih ustanov leta 1924, dobro znano, da sta obe ti družbi neodvisni, da z Mohorjevo družbo v Jugoslaviji nimata nobenih stikov in da sta pravno podvrženi italijanski oblasti, zakonom in cenzuri, verskonaravnostno pa cerkvenim oblastem Juljske pokrajine. Kako bi to ne bilo znano tudi »Piccolovemu« prijatelju, ki, kakor brezdvomno kaže njegova verziranost v cerkvenem pogledu, ne more biti tak ignorant tudi ne na tem polju, ampak je zagrešil to, kar očita nam, namreč brezstidno laž. Da opere italijanski režim očitka, da zatira vsako kulturno udejstvovanje Slovanov, navaja tudi trgovski almanah »Gospodarski«, ki da v Gorici redno izhaja. Resnica pa je, da je ta »almanah« bil skromna knjižica na 16 straneh, ki je izšla v začetku 1931 pa jo je oblast konfiscirala! Tudi »Sejavec« omenja »pobožni gospode«, kakor da bi bila bogve kakšna milost od strani italijanske oblasti, ako se sme vsako leto enkrat izhajati zbirka nedeljskih evangelijev in listov, kot pobožno berilo v Juljski krajini, v kateri se je po vojni tiskalo 59 periodičnih publikacij, danes pa razun vsakegaletnega knjižnega darila oboh Mohorjevih družb, Goriške Matice, Lucij in Sejavca pa nobena več ne! Ako je izšlo v zadnjih dveh letih za pol milijona Slovanov v Italiji samo »kakšnih sto« slovenskih publikacij, deset hrvatskih in kakšnih dvajset glasnih tekstov, kakor omenja »Piccolo«, potem je to pač dokaz največje sramote za režim, ki vlada v »kulturni Italiji!« Slovanska manjšina v Italiji je edina manjšina v Evropi, s katero se tako brutalno ravna tudi v tem oziru, kakaj če drugod ta ali ona manjšina nima državnih šol v svojem jeziku, ima vsaj prosto privatno kulturno delavnost, dočim se v Italiji še tisto malo priznanj in pod strogo cenzuro stojičih knjižnih publikacij večkrat še naknadno zaplenjuje, kadar se kakšnemu karabinjeru poljubi. »Pobožni gospode« pa je še hušji od posvetne oblasti, zakaj on v »Piccolu« poje celo lamentacijo, ker Slovenci in Hrvati sploh še kakšen roman v svojem jeziku berejo!

Beneški Slovenci

»Piccolov« informator prehaja k vprašanju beneških Slovencev, saj se g. ane more ogniti, dasi bi se ga rad. Ne more tajiti, da je videmski prefekt letos duhovnikom slovenske Benečije po karabinjerih dostavil ukaz, da ne smejo več slovensko pridigovati in podučevati verouka in da zalo sedaj v slovenski Benečiji, kjer ljudstvo odločno zahteva, da se mu slovenska pridiga in verouk vrne, vlada v cerkvenem oziru prava anarhija, kajti, kjer se skuša vladni ukaz izvajati, so cerkve prazne. »Pobožni gospode« si pomagajo s tem, da trdi, da so zanesli v slovensko Benečijo »panslavistični duhovniki« iz Goriškega, ki so izpodrinili italijanske nabožne knjige, kakor so jih tamošnji ljudje vedno rabili, in jih nadomestili s slovenskimi. Če bi bil prijatelj tržaškega dnevnika vprašal videmškega nadškofa Nogra, bi mu ta povedal, da beneški Slovenci nikoli v zgodovini niso imeli laških molitvenikov in da je že oglejska sinoda od leta 1502 ukazala izdati zanje katekizem v slovenskem jeziku. Čedajski slovenski evangelij je ena najstarejših slovenskih knjig sploh. V cerkveni slovenske Benečije prav tako kakor v domovih beneških Slovencev se ni nikoli glasila italijanščina in lahko še danes prehodiš vso slovensko Benečijo križem peš, pa ne boš slišal ene same laške besede, čeprav so beneški Slovenci najzvestejši in najlojalnejši italijanski državljani. Ker laške pridige, verouka in nabožnih knjig v slovenski Benečiji skozi vsa stoletja sploh nikoli ni bilo, jih tudi s slovenskimi nikoli nadomestiti ni bilo treba. V tem oziru je torej »pobožni gospod, ako se ni zopet vedoma pregrešil zoper resnico,« najmanj velik ignoran.

Redovniki

»Piccolov« informator se dela zlasti ogročenega radi tega, ker smo pisali, da je italijanska oblast izgnala vse slovanske redovnike iz Juljske krajine, oziroma je dosegla s svojim pritiskom, da so morali Italijo zapustiti, čeprav so bili italijanski državljani ali pa, čeprav ni bilo nobenega razloga, da ne bi dosegli italijanskega državljanstva in tako pomagali dalje v pastirovanju slovanskega prebivalstva. Tega sicer ne taji in je še nezadovoljen, da so ostali še lazaristi v Mirnu, čeprav bivajo tam čisto legalno v smislu konkordata, ker pripadajo italijanski provinci v Turinu; pastirujejo pa med slovensko govorečimi verniki, ki njihove pomoči niso rabili. Čemu se potem ogročuje? Zato, ker živi in deluje v Juljski krajini še okoli 30 slovanskih in hrvatskih redovnic, italijanskih državljank, ker smo torej obrekovali to nadvse kulturno Italijo, ki trpi slovenske sestre, katere poučujejo žensko decu v svojih privatnih šolah in v zavodih pa vršijo dela usmiljenja... Kakšna velikodušnost! Cerkev bi morala namreč po mnenju pobožnega »Piccolovega« prijatelja te redovnice-uditeljice, ki poučujejo, nota bene, v italijanskem jeziku, dati premestiti v Italijo, kakor je to storila italijanska država z učiteljicami (in učitelji) slovenskega rodu, katere so poglani v Kalabrijo, Apulijo in Sardinijo. Iz kakšnega razloga naj

se to stori? Te sestre so vendar odlično kvalificirane in celo italijanski starši so nadvse zadovoljni z njimi, saj bolj objektivna kot je redovnica-uditeljica ne more biti nobena učiteljica, in celo kot učiteljice italijanskega jezika in slovstva prekašajo druge — kolikor je sploh še slovanskih redovnic v teh cerkvenih vzgojnih zavodih. Kar tiče druge redovnice, pa je apostolski administrator goriske nadškofije g. Sirotti nadomestil vse slovanske redovnice iz zavodov, ki so naravnost njemu podrejeni, z italijanskimi in so se morale slovenske sestre, italijanske državljanke, iz Alojzijevega na primer preseliti v južno Ameriko! Menda je to fisti zgled, na katerega »Piccolov« informator misli, ko priporoča oblastem v Juljski krajini, naj se lotijo plemenitega dela in vržejo iz dežele redovnice, ki nimajo drugega madeža na sebi, kakor da so slovanskega porekla in se brigajo za krščansko vzgojo ter opravljajo dela ljubezni med vsemi potrebnimi brez razlike narodnosti...

Pri tej priliki moramo pobožnega in pravicoljubnega informatorja židovskega organa opozoriti na sledeče. On se postavlja na stališče, da morajo vsi duhovniki in redovniki v Juljski krajini biti ne samo italijanski državljani, ampak tudi rojeni Italijani — to zahteva ponavljajo tisočkrat in jo slika ne samo kot nek državen aksiom, ampak tudi kot postulat rimske katoliške Cerkve, ki je zanj italijanska cerkev. Pustimo na stran ta bedasti »princip«, ki ni »princip« vesoljne katoliške Cerkve, ampak »princip« protikrščanskega ultranacionalizma in »Piccolovega« informatorja. Vzemimo samo za primer razmere, ki so v Primorju vladale za časa Avstrije. Ta Avstrija je bila tako generozna, da je trpela italijanske redovnice, italijanske državljane in člane provinc iz tuje države: benediktince v Dajli (provincia Padova), kapucine v Trstu (provincia Ancona), kapucine v Kopru (provincia Venezia), tako zvane »Spaniole« — to so misijonari-sinovi brezmadežnega srca DM — podrejene španski provinci, italijanske saleziance, italijanske jezuite v Gorici in kongregacijo tako zvanih stigmatikov iz Rima. Nad tem se »Piccolov« informator seveda ne zgraža, dočim je ogrožen, da so takrat hodili pastirovat med primorske Slovane duhovniki Slovani iz drugih provinc ene in iste države! To so res pravicoljubni pojmi! Sicer pa vprašamo, kaj bi bilo, če bi se njegov princip vsepovedi izvajal? Potem bi imel na primer prav lord Strickland, ki je zahteval, da morajo redovniki na Malti biti angleški državljani in člani angleške province in bi ne imela prav Sv. stolica, ki se je tej zahtevi upirala. Saj je spor med Anglijo in Sv. stolico izbruhnil ravno zaradi kapucinov, italijanskih državljanov. Kakšen zvest katoličan je torej ta »Piccolov« pobožni prijatelj, ki se toliko ponaša s svojim »pristnim« rimskim katoličanstvom?

In še nekaj! Samo v tržaški škofiji je okoli 100 redovnikov, ki so vsi Italijani (osem je Španec) in 400 redovnic, od katerih je okroglo samo 20 Slovencev (kakih 50 je francoskih državljank, tako zvanih Notredamki). Kakšno pravično razmerje je to v škofiji, ki ima po pravilni, po farah izračunani statistiki iz zadnjega časa skoraj točno enako število italijanskih in slovanskih vernikov (125.000 : 125.000) in je samo v mestu Trstu po istih zanesljivih podatkih 60.000 Slovencev. In vendar ni noben redovnik Slovan in jedva da ne eden, ki slovensko zna in slovensko izpoveduje, od 400 redovnic pa bori 20 Slovence! Mislimo, da s to ugotovitvijo, ki naj jo »Piccolov« informator ovzrže, če more; lahko zaključimo zanimivo poglavje o redovnikih in redovnicah v Juljski krajini.

Statistika duhovskega naraščanja

Ne smemo pustiti brez odgovora ekvilibristike, ki jo uganja resnicoljubni gospod s številkami duhovniškega naraščanja. On je izračunal, da je v Juljski krajini večina duhovniškega naraščanja, to je gojencev bogoslovnege učilišča v Gorici in na onih gojencev cerkvenih gimnazij v Gorici, Kopru in na Reki, ki se mislijo posvetili duhovniškemu poklicu, slovanska. Ta račun pa je napačen, ker je resnicoljubni gospod navedel samo številke nekaterih letnikov, kakor so mu prišle prav, se je pa ognil skupnih števk.

Resnično razmerje pa je: Tržaška škofija ima Slovanov: v Kopru 26, v Trevisu 1, v Zadru 1, v Gorici 22 v gimnazijah in 10 v bogoslovju, skupaj 60, Italijanov pa: v Kopru 44, v Gorici 1 v gimnazijah in 23 v bogoslovju, skupaj 68, torej večino Italijanov.

Poreška škofija ima: v Kopru 20, v goriškem bogoslovju 3 Slovane, skupaj 23 — Italijanov pa v Kopru 45, v goriškem bogoslovju 11, skupaj 56 Italijanov, torej več ko dvakrat toliko nego Slovanov!

Goriška škofija ima italijanskega duhovskega naraščanja v gimnazijah 90 Slovencev in 60 Italijanov, v bogoslovju pa 19 Slovencev in 17 Italijanov, torej 77 Italijanov napram 109 Slovencev, kar glede na preves slovanskega prebivalstva nad italijanskim predstavlja še vedno ne popolnoma pravično razmerje.

Končen sklep: Dvotretinska slovanska večina Juljske krajine je, kar tiče duhovniške naraščanja, veliko na slabšem ko italijanska manjšina, številke »Piccolovega« informatorja so pa navadno žonglerstvo človeka, ki mu je resnica deveta briga. Če se upošteva še posebne geografske razmere Juljske krajine, ki je po znatnem delu alpska, bi moralo slovanske duhovščine biti najmanj dve tretjini, tako pa je 100.000 slovanskih vernikov sploh brez duhovnika, da ne govorimo o tem, da je tudi profesorski zbor v cerkvenih gimnazijah in bogoslovju po veliki večini italijanski (v Kopru in na Reki povsem italijanski).

S tem smo s »pobožnim in resnicoljubnim« gospodom, ki je dal svoje vse kaj drugega nego resnični odgovarjajoče podatke na razpolago židovsko-fašističnemu tržaškemu listu, zaenkrat opravili. Nazori, ki jih je ta gospod razvil v religioznem in cerkvenem pogledu, mu dajejo zelo žalostno izpričevalo. Mislimo, da kdor ima take nekrščanske in nekulturne nazore, zasluži kvečjemu pohvalo »Piccola«, ne sodi pa med resnične katolike, ki jim je mar Cerkve in njenih univerzalnih, vse narode objemajočih nauk in apostolskega poslanstva.

Šneceritsko in kolonitvalno blago, umetna gnojila, cement itd. itd.

dobavlja

Gospodarska zveza v Ljubliani

Kraljica ledu se poslavlja

Evropska, olimpijska in svetovna prvakinja, Norvežanka Sonja Henie se hoče posloviti od sporta. Pripravlja se zdaj za zakonski stan. Kdo ne pozna te simpatične in nepremagljive umetnice na ledu? Ves sportni svet že dolga leta govori in piše o njeni izredni umetnosti na ledu. Kakor hitro je nastopila zimska doba, ga menda ni bilo sportnega lista na svetu, ki ne bi vsaj enkrat zabeležil njene imena. Ves sportni svet je bil in je še danes soglasnega mnenja, da Sonja popolnoma upravičeno nosi visoke naslove raznih prvakinj. Zato gledajo sportniki tem bolj začudeno, zakaj hoče kar nenadoma obrniti hrbet zimskemu sportu.

Ali je to samo reklama, ali pa se hoče na vrhuncu svojih zmognosti posloviti od svojih tovariš-sotekmovalk nepremagana in da hoče zapustiti najboljše vtiso za soboj, kakor se je izrazila nasprotnemu novinarju v Parizu. Naj že bo kakorkoli, dejstvo je, da mora sportnik, ki se hoče obdržati na vrhuncu, izredno veliko trenirati, izredno solidno živeti, mora se odreči marsikaki udobnosti in ugodnosti, sploh je življenje takega rekorderja bolj podobno življenju jetnika kakor življenju drugih zemljanov. Kdor pozna njihovo življenje, ta bo rekel, da so to v resnici junaki. No in tudi pri Sonji je isto. Sonja je povedala, da trenira vsak dan dopoldne po dve in popoldne po dve uri. In to tudi ob nedeljah in praznikih, ko se drugi svet veseli, zabava. Ne smete pa misliti, da zaradi tega — tako je nadaljevala — ne hodim v cerkev. Tudi hrana ni vedno taka, kot si bi jo človek zaželel. Alkoholnih pijač Sonja še nikoli ni pokusila, akoravno je bila že na več kot 300 banketih itd. itd.

Dalje je povedala, da goji tudi tenis, lahko atletiko, smučanje, da zelo ljubi glasbo, kino in igre. Nikdar ne gre v mesto, ne da bi kupila kake nove gramofonske plošče. Priznala je tudi, da jo zelo rado zebo. Zato se obleče vedno v najtoplejše obleke, katerih ima okrog petdeset in katere včasih po večkrat na dan, da celo v eni uri menja.

Slava kolesarskega bataljona

Ljubljana, 1. januarja.

V naši hrabri armadi je najmlajši rod kolesarski bataljon, ki ga imamo od leta 1927 tudi v Ljubljani. Danes je ta ljubljanski kolesarski bataljon v prostorih belgijske vojašnice, kjer je doma, praznoval svojo slavo. Ob tej priliki je obiskal moštvo komandant divizije, gosp. general Cukavac, ki je pregledal na dvorišču zbran bataljon, kateremu že ves čas obstoja poveljuje naš znani priljubljeni komandant podpolkovnik Jaklič. Divizionarju je ob prihodu oddal raport gosp. podpolkovnik Jaklič, nato pa se je na dvorišču vojašnice vršil cerkveni obred sečenja kolača. Najprej je izvršil cerkveni obred pravoslavni svečenik, nato katoliški, in za njim še muslimanski. Potem je imel lep patrijičoten nagovor na moštvo gosp. komandant Jaklič, ki je h koncu pozval vojske, naj vzhiknejo na čast najvišjemu poveljniku, Nj. Vel. kralju Aleksandru trikratni Živio! Vojakom so se pridružili tudi številni civilni predstavniki, ki so prišli k tej slavi bataljona. Mestno občino je zastopal župan g. dr. Puc, različne domoljubne organizacije pa so poslane svoje zastopnike.

Na Tržaškem zmaguje nežni spol

Prebivalstvo splošno v zastoju

Osrednji statistični urad je objavil podatke ljudskega štetja dne 21. aprila 1931. Značilna je primerjava o gibanju prebivalstva v današnji tržaški pokrajini, pod katero sodi danes tudi del Krasi s Postojno, v času od leta 1900 do 1931. Med letom 1900 do 1910 se je prebivalstvo močno množilo, v naslednjih desetih letih, od leta 1910 do 1921, in v drugem desetletju, od 1921 do 1931, pa bolj počasi. Leta 1900 je štela današnja tržaška pokrajina, ki obsega 1229,92 kvadr. km, 250.697 duš, leta 1910 že 312.295, to je, prebivalstvo se je pomnožilo za 24,6%, od leta 1910 do 1921 znaša prirastek samo 4,3%, to je na 325.940, in do leta 1931 se je prirastek povečal že 4,9% in število prebivalstva je znašalo 21. aprila 348.494. Moških je bilo tedaj 171.026 in žensk 177.468. Na vsakih tisoč žensk primanjkuje 36 moških. V zadnjih 30 letih se je prebivalstvo dežele, to je razen mesta Trsta, počasneje množilo kakor prebivalstvo Trsta. Značilno pa je, da je sorazmerno bolj naraslo število prebivalstva v gorah kakor v dolini. Leta 1931 je prišlo na vsak kvadrati kilometer 283 ljudi, v Trstu samem 2595, na deželi pa samo 87.

Statistični urad ugotavlja, da je dotok z dežele v mesto čedalje manjši. Družin s sedmimi ali več člani je bilo leta 1921 11,3%, leta 1931 pa še samo 8,4%. Nasprotno se je odstotek manjših družin, to je z do petimi člani, povečal, tako se je povečal od 65,9% v letu 1921 na 71,4% leta 1931. Leta 1921 je bilo družin z desetimi člani ali več še 1,5%, leta 1931 samo 1%. Leta 1931 so štela tržaške družine povprečno 3,4 članov, na deželi pa 4,4. Leta 1931 je bilo na vsakih tisoč žensk 1025 moških v starosti do 16. leta, v starosti od 16. do 39. leta 1042 moških na tisoč žensk, od 40. leta do 59. leta samo 885 moških in od 60 let naprej samo 688 moških. To se pravi, da dočakajo ženske povprečno višjo starost.

Leta 1931 je bilo na Tržaškem 2,7% tujcev (inozemcev), izmed teh je največ Jugoslovancev 30,2%, nato pridejo Grki s 13,9% in Avstrijci s 13,6%. Kakor znano, se zadnje ljudsko štetje ni vršilo po narodnosti, ker fašistična Italija ne priznava obstoja Jugoslovancev, to je Slovencev in Hrvatov v Italiji; zanj so vsi Italijani.

Zaradi žganja ob premoženje

Tržaško sodišče je obsodilo Alojzija Grbece in Josipa Fabjana na več mesecev, ker sta žgala žganje brez dovoljenja in nista plačala trošarine. Trošarina za žganje znaša 12 lir na liter. Kmetje je seveda ne morejo plačati in zato kuhajo žganje skrivaj, mesto da bi zavrgli trošarine. Grbec in Fabjan sta kuhala žganje nad nekim prepado, upajoč, da ju orožniki ne bodo izsledili, toda neko noč so orožniki prišli mimo tega kraja in zagledali globoko v prepadu, koder je žuborel potokček, majhen plamen. Po večini cvete tako ovačstvo, da iz zavisti sami domači ljudje ovajajo drug drugega.

Kazen je tako huda, da navadno spravi ob premoženje manjšega kmeta. Grbec je bil obsojen na 4 mesece ječe in 1500 lir denarne kazni, Fabjan na 3 mesece in 1055 lir.

NAPIHOVANJE

Mussolini je sklenil, naj se postavi ob ulici »Impero« nov sedež fašistične stranke. V palači bo nastanjena razstava fašistične revolucije. Razpisana je bila nagrada 90.000 lir za najboljši načrt. Palača mora biti veličastna, da bo lahko pred vsem svetom v dokaz fašističnega poleta.

DROBNE

V predškem kamnolomu je predčasno eksplozirala mina in hudo ranila 37-letnega Matijo Hermegegerja. Zgubil bo vid.

Potrti globoke žalosti sporočamo sorodnikom, znancem in prijateljem žalostno vest, da nas je danes po dolgi in mučni bolezni za vedno zapustila naša iskreno ljubljena mati, stara mati, tašča, gospa

Neža Perko-Jelen

posestnica.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v torek 2. januarja ob pol 4 popoldne izpred hiše žalosti na mestno pokopališče.

Novo mesto, 1. januarja 1934.

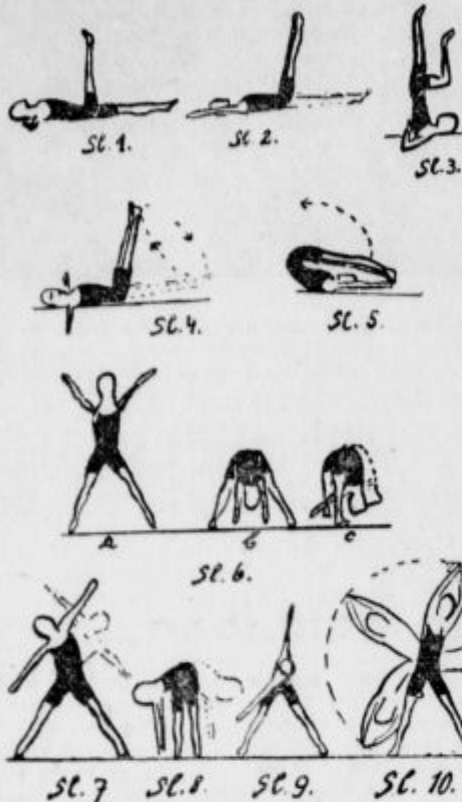
Rodbine: Poznik, Majcen, Windischer.

Samo pet minut

Za vitko linijo . . .

Ko zjutraj vstaneš, se malo razgiblji in zadovoljen boš ves dan.

Dobro jutro! Kar hitro iz postelje, odpi okno in malo telovadi. Sicer se je težko dvigniti iz gorke postelje, zlasti, če spimo v nezakurjeni sobi, ali pri odprtem oknu, toda malo dobre volje in šlo bo. Stvar pa je treba vzeti zares, ker sicer je vseeno, če ostaneš še tih pet minut v postelji. Izvedi nekaj gimnastičnih vaj, kakor jih vidiš na spodnjih slikah in takoj bo dobro.

Te vaje so namenjene predvsem onim čitateljem in čitateljicam, ki se jim ni moglo smučati ali baviti se s kakim drugim sportom. No pa tudi drugim bi mogle samo koristiti. Saj ne zanikam, da imamo dandanes vse polno najrazličnejših in tudi dobrih sistemov; za stvar pa to končno ni važno. Glavno je, da se pošteno pregibljemo.

Odstotek onih, ki se bavijo s kakimi telesnimi vajami, pa je kljub temu, da je že ogromno števil sportnikov in da je sport v modi, še prav minimáln. Vzrokov za to je več in jih ne bomo razisko-

vali. Vemo, da je tako in zaradi tega moramo samo stremeti za tem, kako bi se ta hiba odpravila. Da tudi te zadovoljimo, se mi zdi potrebno izdati zanje neke gimnastične vaje, ki naj jih izvajajo vsako jutro, po možnosti pa že zvečer. To seveda ne zaradi kakšnega rekorderstva, ampak zgolj zaradi ljubeza zdravja in pa, če že hočete — in to seveda šele v drugi vrsti — zaradi vitke linije, po kateri tako hrepeni današnji ženski svet. V tem slučaju bo seveda treba teh pet minut nekoliko podaljšati in še kako vajo dodati. Pa mi naj ne zamerijo cenjene čitateljice, če se dotaknem tako delikatnega vprašanja, saj, če se bodo vadile zaradi vitke linije, bodo obenem tudi svojemu zdravju zelo koristile in s tem je pravi namen že dosežen. Pa opustimo to, ter preidimo k vajam samim. Pri tem bi opozoril vse prizadete, da naj vajo najprej prečitajo, nato si ogledajo sliko, nakar jo šele izvedejo.

1. Najprej se vlečemo na tla na hrbet, roki skrečimo za tilnik, nakar hitro in menjaje dvigamo levo in desno nogo do navpične lege (sl. 1.).

2. Iz ležanja na hrbtu roki vzročimo, obe nogi (sonožno) pa hitro dvigamo do navpične lege (sl. 2.).

3. Nogi in gornji del trupa dvignemo v navpično lego na ta način, da se opremo z obema rokama ob telo, komolci, pleča, tilnik in glava so pa oprti na tleh. Nato pa hitro, menjaje in sunkoma krožimo in stegujemo levo in desno nogo, kakor bi vozili bicikelj (sl. 3.).

4. Iz ležanja na hrbtu roki odročimo, nogi (sonožno) dvignemo skoraj do navpične lege — nato pa z njima hitro krožimo v zraku (v velikem krogu) najprej v levo in nato v desno (sl. 4.).

5. V ležanju na hrbtu vzročimo z obema rokama. Nato gremo z nogama (sonožno) preko glave tako daleč nazaj (pri tem se v kolkih močno upognemo), da se dotaknemo tal, odnosno rok (sl. 5.).

6. V razkoračni stoji odročimo gor (sl. 6.a); nato izvajamo hitre predklone ob napetih koljenih z vzročnimi rokama (sl. 6.b); nato pa izvajamo predklone na ta način, da roki in gornji del trupa mirno povesejo dol (sl. 6.c).

7. Razkoračna stoja — odročenje; izvajaj sklon v desno in nato v levo (sl. 7.).

8. Majhna razkoračna stoja — ob napetih koljenih izvajaj globoke predklone, da se s prsti dotakneš tal, najprej naprej, nato v desno in končno v levo. Po vsakem predklonu se vzravaj (sl. 8.).

9. Razkoračna stoja — predklon — roki odroči, nato zasučemo s pomočjo odročenih rok gornji trup močno v levo in nato zopet v desno (sl. 9.).

10. Razkoračna stoja — roki vzročimo in ju sklenemo; nato krožimo ob napetih koljenih z gornjim delom telesa v desno ter globoko dol in v levo gor v prvotni položaj. Isto ponovimo nasprotno (sl. 10.).

Vsako vajo večkrat ponovimo, da izvajamo vse vaje nekako pet minut. Vmes pa napravimo nekaj dihalnih vaj. Po izvedeni gimnastiki se hitro umijemo, kožo dobro odrgnete z brisačo in nekako preprojeni boste šli po svojih službenih opravkih.

I. K—er.

Klub „Nazaj k naravi!“

Strašne posledice mladostne lahkomiselnosti - Uboga Marta!

Iz Pariza poročajo pretresljivi tragediji mlade dijakinje. Pred sodiščem v Vichyju se je odigral epilog te tragedije.

Dejanje se je začelo v začetku septembra lanskega leta v pensionu ge. Franardove v Vichyju, kamor so prišla na letovišče dekleta iz najboljših francoskih družin. Med dijakinjami, katerih starost se je sukala od 15—18 let, je kmalu vzniklo prijateljstvo. Ta doba je še posebno pri ženskah doba romantične, in kaj čuda, če so nove prijateljice so osnovali nenavaden klub pod imenom »Nazaj k naravi!« Članice tega kluba so se morale obvezati, da ne bodo uporabljale več ne pudra ne šminke. Poleg tega so se obvezale, da ne bodo za časa svojega bivanja v Vichyju »ljubimkemale« s pripadniki drugega spola. Pravila novega kluba so vse članice podpisale. V pravilih je bilo tudi določeno, da se mora tista, ki bi se pregrešila proti njim, kaznovati.

Nekaj časa je vse šlo prav gladko in novem klubu; toda nekega dne se je razširil glas, da se je lepa Marta Mozavart izprehajala v gozdu z nekim dijakom. Predsednica je takoj naročila dvema članicama, da ugotovita, ali je vest resnična. Po nekaj dneh sta vohunki v resnici zasledili Marto v trenutku, ko je v gozdu poljubila mladega znanca. Klub »Nazaj k naravi!« je bil seveda ves pokonci in članice so pod vodstvom predsednice sklenile kaznovati Marto. Morda je pri tem odločevala tudi zavist sama, saj je bila Marta lepo in nadarjeno dekle. V noči 6. in 7. septembra je predsednica Jeanne Masart sklicala razsodišče, ki je po tajnem posvetovanju sestavilo načrt, ki naj se izvede, da bo Marta zadela kaznen. Določeno je bilo, da morajo članice hudo preteptati svojo tovarišico. Toda doma ni bilo mogoče izvesti tega načrta, ker bi gospa postala takoj poznana. Marto so zvalile tovarišice ponoči na vrt. Neka tovarišica jo je zbudila in ji vzdihovaje pričela pripovedovati, da ji

je slabo in da bi rada šla na vrt. Uboga Marta je res šla s tovarišico na vrt. Tu so že čakale članice kluba »Nazaj k naravi!«, skrite za drevesi. Nenadoma so planile na Marto in jo pričele tepsti, kakor bi bile obsedene. Marta se je stokajoče zgrudila na tla. Voditeljica interneta je začela stokanje in prihitela na pomoč. Posrečilo se ji je iztrgati Marto iz rok razgnetih tovarišic in jo spraviti v sobo. — Uboga Marta! Ali si je mogla misliti, da jo bo prav klub »Nazaj k naravi!« tako ponižal, ker ni mogla premagati svojih naravnih čustev?

Več dni je bilo vsem gojenkam strogo prepovedano govoriti med seboj. Tudi od zunaj ni smel

Ali je to enakopravnost?

Koroški Slovenci brez priloge h kmetiskemu listu

Prejšnji »Kulturni svet« (Kulturatt) je nadomestila Kmetiška zbornica. Strokovni list Kulturnega sveta so bile »Landwirtschaftliche Mitteilungen« nekak »Kmetovalce«. Te so svoj čas imele slovensko prilogo. Pozneje so slovensko prilogo opustili. Zdaj so slovenski predstavniki izvoljeni v kmetijsko zbornico zopet zahtevali, da mora pri »Landwirtschaftliche Mitteilungen« izhajati slovenska priloga. Kaj je bolj naravno kakor to, da slovenski kmet prejema strokovni pouk v slovenskem jeziku! Toda tudi ta upravičena zahteva se Slo-

vencem ne izpolni. Ko je slovenski odbor pri Velikovec pri zborovanju kmetijskega odbora za velikovski okraj predlagal, naj »Landwirtschaftliche Mitteilungen« dobijo slovensko prilogo, mu je bilo rečeno, da Slovenci itak razumejo nemško. Če pa kdo ne razume, je tem bolj potrebno, da bere nemško, da se bo naučil! Kmetijski učitelj Pavlik pa je rekel, da Slovenci najbolj služijo slovanstvu s tem, če se priučijo nemščini. Mož sodi po sebi. Je po rodu Čeh, a Nemec po duhu in tako je zanj naravno, če zastopa etališče, naj Slovani ne zahtevajo svojih naravnih pravic. Na Koroškem vlada še stari duh, nestrpni duh nemškega nacionalizma, ki o enakopravnosti Slovencev z Nemcem noče nič slišati.

Vzgoja v narodni nestrpnosti
Iz berila za osnovne šole - Kako so »Kranjci« poklicali Srbe na pomoč

V izključno nemško pisani knjigi »Berilo za 2. in 3. stopnjo jezikovno mešanih ljudskih šol na Koroškem« beremo med drugim:

»Zasedba. Slovenci na Kranjskem in Sp. Štajerskem so se združili s Hrvati in Srbi in ustanovili jugoslovansko državo. Hoteli so ustanoviti čim večjo državo. Zato so poslali svoje vojake na Sp. Koroško. (Tako torej: samo iz imperialističnih težej?) Ne zato, ker je narodnostno načelo zahtevalo združenje vseh Slovencev? Ti so zasedli našo domovino. Koroški Slovenci in Nemci z zasedbo nikakor niso bili zadovoljni. (Samo od Nemcev nahujskani in zapeljani Slovenci niso bili zadovoljni!)

Slovani prepovedani. Jugoslovani so že menili, da bodo mogli Koroško za vedno obdržati. Igrali so se gospode in so začeli Nemce in Slovence, ki so svoje domovine niso hoteli izdati, pregnati. (Mar imajo Slovenci samo tedaj domovino, če so združeni z Nemci?)

Srbi pridejo. Kranjska vlada je imela Koroško že za del nove jugoslovanske države. Ker pa so Kranjci spoznali hrabrost Korošcev, so poklicali Srbe na pomoč. Mnogo Nemcev in Slovencev je moralo bežati iz domovine. Bilo je strašno, kaj so morali Korošci tedaj trpeti! Ne malo jih je bilo odvedenih v ječe v Ljubljano.

10. oktober 1920. Končno je prišel 10. oktober 1920. Moške in žene so hiteli h glasovanju. Drugi dan se je zvedelo za rezultat: Koroška ostane pri Avstriji! Koroška zopet svobodna!

Veliko je bilo veselje v vsej deželi. Zvonovi so zvonili, možnarji so pokali in na gorah so goreli kresovi.

Kaj mora slovenski otrok iz vsega tega povzeti? Kaj pač drugega, kakor to, kakšna sreča je bila za Slovence na Koroškem, da se niso združili z ostalimi brati po krvi in jeziku. Sekajo se naravne vezi, udušile se klic krvi, slovensko dečo s silo vzgajajo za Nemce.

Nad 50 omoženih učiteljic
odsloclenih na Koroškem

S šolskim letom 1933-34 je bilo na Koroškem odpuščenih iz službe nad 50 omoženih učiteljic.

nihče na obisk. Marta je stokala ves dan in vso noč na postelji; preveč si je vzela k sreči vso zado. Ko je ga. Franard tretji dan zjutraj za nekaj časa pustila Marto samo, je ta iz obupa skočila skozi okno. Na mestu je bila mrtva. Na mizi so našli še listič, na katerega je nervozno zapisala: »Te sramote ne morem več prenašati...«

Tovarišice in članice kluba »Nazaj k naravi!«, so bile pred sodiščem silno ganjene in obžalovale so svoje dejanje. Izjavile so, da niso niti zdaleč slutile, da se bo prav za prav nedolžna šala s klubom »Nazaj k naravi!« tako strašno zaključila. Sodišče je spoznalo vse za krive.

Mnogo deklet, ki so dovršile učiteljske, je zastoj že po več let čakalo na službo, omožene učiteljice pa so poučevale. Zdaj so se morale te omožene učiteljice, ki so poučevale s svojimi soprogji vred, umakniti svojim nezaposlenim tovarišicam. Učiteljsko samo uvideva socialno upravičenost te odredbe.

Rupert Koller

Na praznik Brezmadežnega spočetja je umrl v Stebnu pri Beljaku, po mučnem enome-sečnem trpljenju Rupert Koller, p. d. Vavčar, star 73 let. Njegov pogreb je pokazal, kako je bil Koller povsod priljubljen. Rajni je bil vzoren gospodar, dolgoleten predsednik slovenske posojilnice v Stebnu, cerkveni ključar ter dolgo vrsto let odbornik slovenske stranke v veliki bektanjski občini, pred vratni Beljaka. Nemila usoda ga je bila pregnala celo življenje: žena mu je umrla zelo mlada in mu zapustila 5 otrok v nežni dobi. Med boji za Velikovec je bila ubita od granate hčerka, ki je obiskovala tamkajšnje gospodinjstvo šolo. A kmalu nato mu je ogenj uničil skoroda celo posestvo. A rajni ni obupal. Bil je mož dela in globoko veren. Na novo je pozidal svoj dom, ki je po svojem vzornem redu in svoji gostoljubnosti slovel daleč naokoli. Rajnikova smrt pomeni zopet nov hud udarec za koroške Slovence. Lahka mu bodi zemlja slovenska, ki jo je tako ljubil.

Pred nakupom si ogledajte veliko razstavo otroških in igračnih vozčkov, stolic, holenderjev, malih dvokoles triciklov, šivalnih strojev, motorjev in dvokoles v prostorih domače tovarne »TRIBUNA« F. Batjel, Ljubljana, Karlovska c. 4

Najnižje cene! — Cenik franko

Stanovanje

4-6 sob. popoln kom fort. se odda za februar! Pojasnila: Dvorakova uli ca 6/III. Telefon 3314. f.

Krušno moko in rženo moko vedno svežo, kupite zelo ugodno pri A VOLK, LJUBLJANA Rešjeva cesta 24

Telefon 2059

Premog suha drva Pogačnik, Bohoričeva ulica 5

Čitajte in širite »Slovenca«!

Znancem in prijateljem sporočamo žalostno vest, da je naša predobna mati, stara mati, tašča itd.

Marija Poljanec

podobarjeva vdova

umrla v nedeljo 31. decembra, v 82. letu, lepo vdana in pripravljena za pot v večnost.

K večnemu počitku jo bomo spremili 2. januarja ob 14 z Vidovdanske ceste 9 k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 31. decembra 1933.

Ivan, župnik, sin; Amalija, por. Bajuk, Marija, por. Kolbenzen, hčeri; Bajuk in Kolbenzen, zeta; Božidar, Marko, Marija, Jožek, Peter in Marko, vnuki in vnukinje; ostali sorodniki.

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

R. Z. Z NEOM. Z.

Miklošičeva cesta 6

(v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri

NOVE VLOGE, vsak čas razpoložljive, obrestuje po 3%

Narte Velikonja:

Kako je jemal na posodo

To vam je bil fant, ki je znal priti do denarja. Ko je zinil, je lagal. Boste mislili, da je bil na slabšem. Pa ni bil. On je sedel na lepem stolu in zaslužil svoj denar.

Prišel je skozi moja vrata.

»Ohe, je rekel, že toliko časa vas nisem videl. Zadnjič sem vas gledal, ko ste predavali. Rečem vam, to ste lepo predavali.«

Jaz, ne bodi len, sem ga vprašal:

»Kaj pa sem predaval?«

Ali veste, da mi je ta cvet vseh cvetov, natančno povedal, kdaj sem predaval, kje sem predaval, tudi, kdaj sem pavzo napravil.

Iz tega sem sklepal, da je mož vreden poslušanja.

Potem mi je na dolgo in na široko razložil svojo stroko.

Tistokrat je bila pri njem politika. Bil je obiskal več mož visoke politike. Potem sva šla na socialno vprašanje. Tu se je od začetka nekoliko obotavljaj, nekoliko kašljaj, toliko, da sem natančno obrazložil svoj pogled na socialno strukturo pri nas. Potem pa je tekla njemu beseda.

Tudi sva pregledala verska vprašanja. Obdelala sva celo pomen procesij na katoličane. Iz vsega je zvenelo globoko prepričanje in srčno razumevanje. Samo, ko je hotel pripovedovati, da so oddelek računovodstva v Mariboru ukinili, je potem takoj rekel, da se je zarekel, sem vedel, da mož ni tisti, kakor sem v začetku mislil.

Kaj sem hotel ko sem mu toliko zaupal. Zato me je prav za prav zelo imelo, kako bo prišel do glavnega vprašanja in sem bil res radoveden.

Toda ta se ni dal motiti. Pogledal je uro, pogledal je strop, pogledal je mizo, kos papirja na njej, pogledal je v predal in nato se sunkoma domislil, segel v svoj notranji žep, in glej, vse je bilo v redu, samo manjkalo mu je osem dinarjev do železnice.

V žepu sem tipal že kovača, kajti način, kako je on prišel do svojega glavnega vprašanja, ta mi je ugajal.

»Snoči, je rekel, smo pri Sveti Ani, kamor sem šel iskat službo, nekoliko krokali in nisem pogledal in sem zapravil več, kakor sem mislil. Osem dinarjev. Osem dinarjev mi je manjkalo in sedaj ne morem domov. Pa bom že kje dobil teh osem dinarjev.«

»Vidiš ga, sem si mislil, to ti je pa kavelj, ampak dokler me ne prosi, mu ne dam.« Pa sem rekel: »Boš že koga našel, da ti bo dal.«

Pa ti je spet tlesnil z roko in dejal: »Pa kako smo ga lomili in sem še dejal, da vas obiščem, kajti jaz moram svojega znanca obiskati.«

On se je zasuka na peti, kakor da išče svoj klobuk, pa ga ni. Poiskal je robec in se vseknul. Nato robec dajal v žep, privlekel glavnik, si napravil koder in zakasljaj. Po kašlju si je popravi čevlji in nato pogledal skozi okno.

Toda jaz sem trdno sklenil, da mu ne dam, dokler me ne prosi.

Stopil je bližje, pogledal še ravnilo in stajalo in tintnik in dejal:

»To gotovo velja petdeset dinarjev.«

Jaz sem pritrdil, da velja. Toda to sem pa rekel, dokler me ne prosi, mu ne dam.

Pa je stopil po sobi gor in dol. Videl je na steni sliko: »Uhod v slovensko vas.«

»Ta velja gotovo tisoč dinarjev.«

Jaz sem odvrnil, da gotovo stane toliko.

In je pogledal še na stojalo in je dejal, da danes Mayerhoferja nihče več ne kupuje, ker je zastarel.

Dejal sem mu, da še vedno dam zanj sto dinarjev.

Nato me je vprašal naravnost, ali imam sto dinarjev.

Odgovoril sem mu, da sto nimam, trideset jih pa imam.

»Jaz, je rekel, to je pa velik denar.«

Pa je šel spet po sobi okoli.

»Bohinjska kuhinja, je rekel, je gotovo Krosljeva.«

Odgovoril sem mu, da je Svigljeva.

Nato je vzel klobuk in rekel: »zbogom.«

Jaz pa sem mislil, da sem si prihranil deset dinarjev.

Nisem še dobro sedel, ko je planil spet v sobo.

»Ti, prijatelj, je rekel. Veste, da me je kar tikal. Mislim sem, da je oni tukaj in da mi posodi osem dinarjev, zdaj vidim, da ga ni. Ker sva tako znana, posodi mi do ponedeljka osem dinarjev.«

»Ohe, sem rekel, še ni več treba, kot do ponedeljka in pa posoditi, sem rekel, tu imaš kovača.«

»Vidiš, dva dinarja ti gresta nazaj.«

Pregledal si je vse žepa in ni našel nič. Pa je rekel:

»Saj ti itak v ponedeljek vse prinesem nazaj.«

Jaz sem mislil, da je pač kovača vredno tega moža poslušati in sem že vedel, da mi ne bo dal kovača nazaj.

Drugi dan je planil v mojo sobo svetnik Rabuza.

»Ohe, je rekel, včeraj smo pa na vas mislili in sem nazadnje dal v vašem imenu sto dinarjev.«

»Komu? sem ga vprašal.

»Vašemu prijatelju.«

»Kakšnemu prijatelju?« sem ga jaz vprašal. Odgovoril mi je:

»Prijatelju iz Maribora.«

In je imenoval še njegovo ime. Dolgo sva morala ugibati sem in tja, da sem končno prišel na to, da je ta moj »znanec« pdd drugim imenom potkal pri svetniku Rabuzi. Ne bom pravil, kako široko sem se zasmel.

Tega prijatelja pa poznam jaz samo od včeraj. Mene je olajšal samo za kovača.«

»Ohe, mene pa za cel stotak, češ, da bi ga vi gotovo ne odrekli, če bi bili doma.«

In ne bodi len, sem šel k časopisu.

Toda preden je bral v torkovnem časopisu, mu je dala moža žena in orožnikova prav tako, pol ure pred aretacijo, kovača, češ, da mu je treba za vožnjo samo 7 dinarjev, da bo povrnil v sredo.

Ko sem ga čez tri mesece zopet videl, mi je odgovoril:

»Zdaj pa pobiram po dva kovača samo zato, da molčijo, da so kaj dali.«